

Wyniki monitoringu osadnika wielkookiego (*Lopinga achine*) w 2021 roku

Spis treści

I. Informacje ogólne	3
II. Wyniki monitoringu osadnika wielkookiego (<i>Lopinga achine</i>) w regionie biogeograficznym kontynentalnym	6
1. STAN OCHRONY GATUNKU W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM	6
1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja	6
2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku	7
3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony	8
4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie oraz znaczenie poszczególnych wskaźników i parametrów dla jego oceny	10
2. ODDZIAŁYWANIA I ZAGROŻENIA WYKAZYWANE NA STANOWISKACH MONITORINGOWYCH W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM	11
1. Stwierdzone oddziaływania	11
2. Przewidywane zagrożenia	11
3. STOSOWANE NA BADANYCH STANOWISKACH I ZALECANE DZIAŁANIA OCHRONNE DLA GATUNKU W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM	11

Osadnik wielkooki (fot. Marcin Sielezniew)

I. Informacje ogólne

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

1067 osadnik wielkooki *Lopinga achine*

2. Informacja, w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

CON – region biogeograficzny kontynentalny

3. Koordynator główny: Łukasz Przybyłowicz

4. Koordynator krajowy: Marcin Sielezniew

5. Eksperti lokalni: Łukasz Auguścik, Tomasz Ginszt, Konrad Kata, Anna Krzysztofiak, Marcin Sielezniew, Tomasz Ginszt

6. Informacja o ewentualnych zmianach w metodyce badań w stosunku do metodyki opisanej w przewodniku monitoringu

Prace monitoringowe w latach 2013 i 2021 prowadzone były zasadniczo zgodnie z metodyką opisaną w przewodniku metodycznym (tom IV).

7. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano

8. Informacja o stanowiskach monitoringowych

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk gatunku monitorowanych w 2021 roku. Objasnienia: kolorem zaznaczono stan ochrony gatunku na danym stanowisku (biały – XX). Fioletowa linia oznacza granicę regionów.

Tab. 1. Liczba stanowisk badanych w poszczególnych etapach prac monitoringowych.

Etap	Rok/ lata badań	Liczba monitorowanych stanowisk			Liczba usuniętych stanowisk, w tym z przyczyn merytorycznych*			Liczba stanowisk dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)		
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM
2013-2014	2015	-	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2020-2022	2021	-	13	13	-	-	-	-	2	2	-	-	-

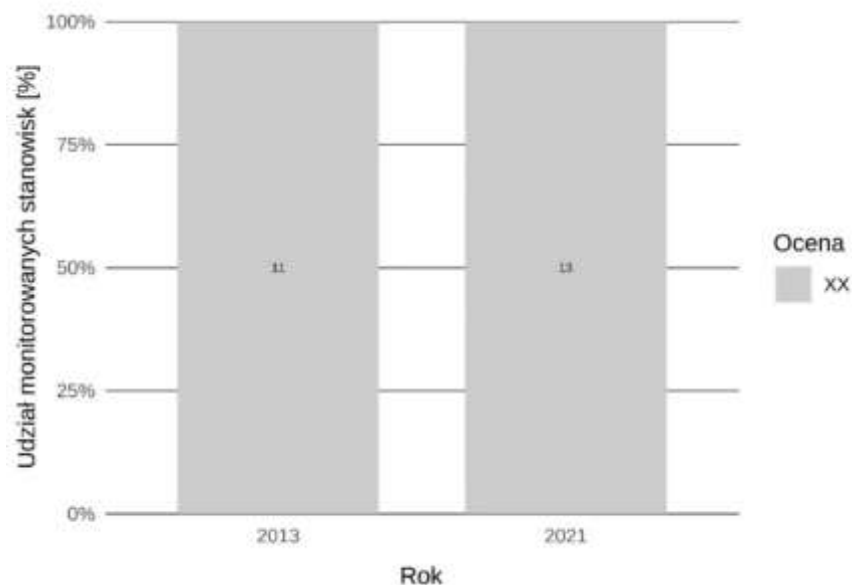
*Uwzględniono dwie możliwości usunięcia stanowiska: 1) z przyczyn merytorycznych, np. z powodu zaniku gatunku lub odpowiedniego siedliska, 2) z innych przyczyn, w tym z powodu tzw. optymalizacji liczby i rozmieszczenia stanowisk itp.

II. Wyniki monitoringu osadnika wielkookiego (*Lopinga achine*) w regionie biogeograficznym kontynentalnym

1. STAN OCHRONY GATUNKU W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja

W badaniach populacji wykorzystano dwa wskaźniki („liczba obserwowanych osobników” i „indeks liczebności”). W trakcie badań przeprowadzonych w 2021 r. obecność gatunku stwierdzono na wszystkich stanowiskach monitoringowych, ale zagęszczenie osobników dorosłych było bardzo zróżnicowane. W przypadku „liczby obserwowanych osobników” wartości wahały się od 0,1 os./100 m (Supraśl-Dębowik) do 6,7 os./100 m (Dąbrówka), a w przypadku „indeksu liczebności” od 0,1 os./100 m (Supraśl-Dębowik) do 11 os./100 m (Rezerwat Podcerkwa). Ze względu na brak waloryzacji stan populacji na wszystkich stanowiskach został oceniony jako nieznan - XX (ryc. 2). W odniesieniu do stanowisk monitorowanych powtórnie wyraźnie wyższą wartość wskaźnika „liczba obserwowanych osobników” odnotowano w jednym przypadku (Dąbrówka), a niższe w dwóch przypadkach (Gnilec i Supraśl Dębowik). W pozostałych przypadkach wartości były bardzo podobne. „Indeks liczebności” nie był określany w 2013 r. i w związku z tym podobne porównanie nie jest możliwe. W świetle wyników monitoringu przeprowadzonego w roku 2021 ogólna ocena stanu populacji gatunku w Polsce w regionie biogeograficznym kontynentalnym jest nieznaną XX.

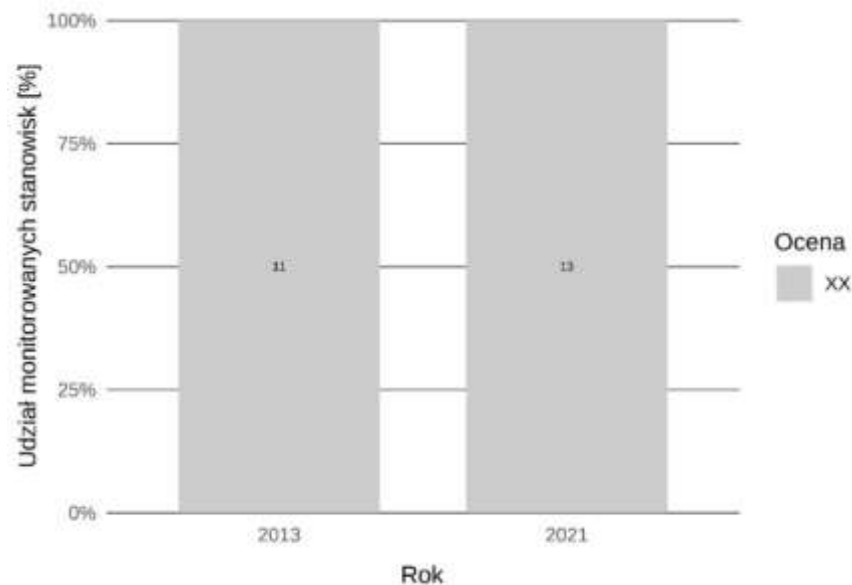

Ryc. 2. Zmiany udziału (%) monitorowanych stanowisk z daną oceną stanu populacji gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym w poszczególnych latach badań.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku

Z uwagi na brak waloryzacji wskaźników dotyczących stanu siedliska ocena za rok 2021 r. jest w przypadku wszystkich 13 stanowisk nieznana (XX), podobnie jak było to w badaniu w roku 2013. Roślina żywicielska gatunku jest zidentyfikowana jedynie w przypadku stanowisk w południowej części krajowego zasięgu i w związku z tym jedynie dla tych lokalizacji wskaźnik „obecność rośliny żywicielskiej” może służyć realnie do waloryzacji siedliska. Turzyca drzączkowa występowała tam często licznie i łanowo, tworząc pokrycie do 80% (Dąbrówki, Poręby Kupieńskie). Tam gdzie roślinami są bliżej nieokreślone gatunki traw i turzyc, szacowanie zasobu rośliny pokarmowej nie miało większego sensu. Wartości wskaźnika „zacienienie” mieściły się w przedziale od 33% (Gązwa) do 80% (Horyniec). W przypadku niektórych stanowisk były one niższe niż w 2013 r. (Jesionowe Góry, Rezerwat Woronicza), do czego przyczyniły się zręby.

W świetle wyników monitoringu przeprowadzonego w 2021 roku oraz braku waloryzacji wskaźników stan siedliska gatunku w całym regionie biogeograficznym kontynentalnym należy ocenić jako nieznany (XX), odnotowując pewne, głównie nieznaczne, zmiany struktury przestrzeni otwartych.

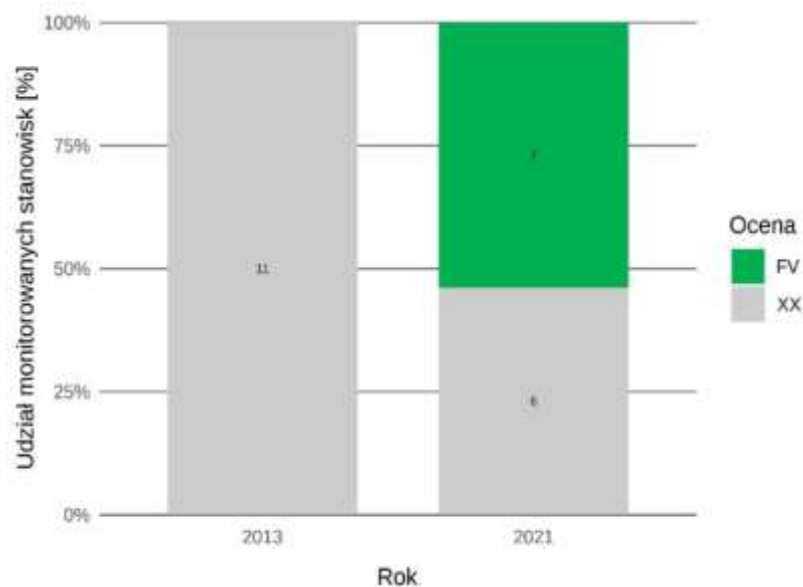
Ryc. 3. Zmiany udziału (%) monitorowanych stanowisk z daną oceną stanu siedliska gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym w poszczególnych latach badań.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony

W 2021 r. perspektywy ochrony osadnika wielkookiego na 7 z 13 badanych stanowisk (Dąbrówki, Dobra Horyniec, Puszcza Niepołomska – Drwinka, Puszcza Niepołomska – Leśniczówka Przyborów, Rezerwat Pocerka i Wigierski PN) oceniono jako właściwe (FV), a w pozostałych przypadkach jako nieznane (ryc. 4). Ocena tego parametru jest oceną ekspercką, opierającą się głównie na aktualnym stanie populacji oraz subiektywnej ocenie zmiany zachodzącej w siedlisku, z uwzględnieniem stwierdzanych oddziaływań i prognozowanych zagrożeń. W przypadku

osadnika wielkookiego jest to trudne z uwagi na słabo poznane wymagania siedliskowe w większej części zasięgu oraz niską częstotliwość monitoringu. Eksperti zdecydowali się ocenić tylko lepiej rozpoznane stanowiska, na których gatunek jest regularnie obserwowany również poza monitoringiem, siedliska cechuje względna stabilność i nie ma potencjalnych zagrożeń. Należy zauważyć, że osadnik nie figuruje w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej i nie jest przedmiotem ochrony dla obszarów Natura 2000, a w związku z tym nie jest przedmiotem zainteresowania konserwatorskiego, choćby w kontekście tworzenia planów zadań ochronnych.

W świetle wyników monitoringu przeprowadzonego w 2021 roku perspektywy ochrony gatunku w całym regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako nieznane (XX), tj. podobnie jak w poprzednim badaniu (2013).

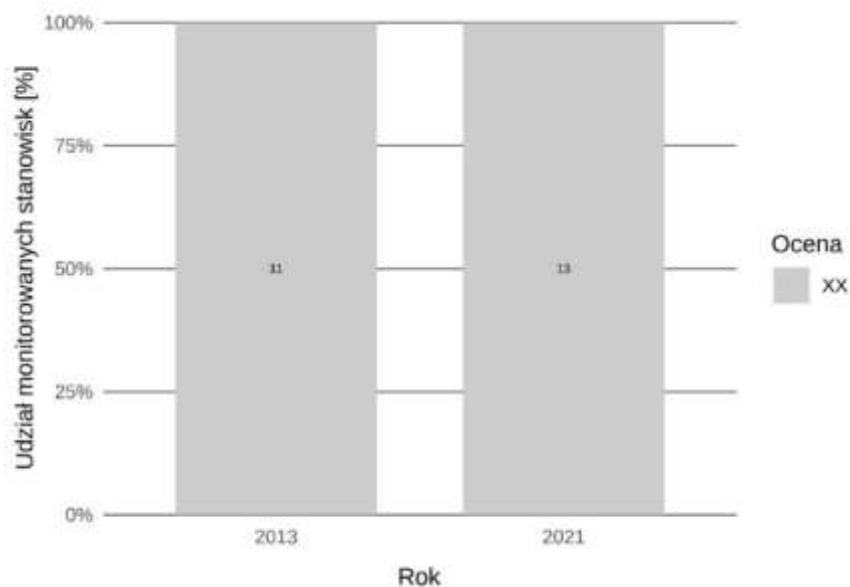

Ryc. 4. Zmiany udziału (%) monitorowanych stanowisk w regionie biogeograficznym kontynentalnym z daną oceną perspektyw ochrony gatunku w poszczególnych latach badań.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie oraz znaczenie poszczególnych wskaźników i parametrów dla jego oceny

W związku z oceną XX dla dwóch parametrów (populacja i siedlisko) w odniesieniu do wszystkich stanowisk niemożliwa jest również ogólna ocena stanu ochrony (ryc. 5). Biorąc pod uwagę specyfikę występowania gatunku, zasiedlającego rozległe często obszary leśne, sugeruje się zmianę koncepcji metodyki i ukierunkowanie jej na weryfikację obecności osadnika wielkookiego w wybranych kwadratach siatki geograficznej oraz dokonywanie oceny jego stanu ochrony nie w skali pojedynczych stanowisk (które mogą być efemeryczne w związku z gospodarką leśną), ale całych kompleksów leśnych.

W świetle wyników monitoringu przeprowadzonego w 2021 r. najbardziej adekwatną oceną dla stanu ochrony gatunku w całym regionie biogeograficznym kontynentalnym jest ocena stan nieznaną (XX), a więc taka sama jak w poprzednim badaniu (2013).

Ryc. 5. Zmiany udziału (%) monitorowanych stanowisk w regionie biogeograficznym kontynentalnym z daną oceną stanu ochrony gatunku w poszczególnych latach badań.

2. ODDZIAŁYWANIA I ZAGROŻENIA WYKAZYWANE NA STANOWISKACH MONITORINGOWYCH W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM

1. Stwierdzone oddziaływania

Zidentyfikowane oddziaływania były nieliczne i w przypadku części stanowisk nie stwierdzono ich wcale. Jeśli były, to miały związek ze zmianami sukcesyjnymi (pięć przypadków) oraz gospodarką leśną, a szczególnie wycinką lasu stwierdzoną w trzech przypadkach. Czynniki te miały wg ekspertów zwykle neutralny lub nieznany wpływ na osadnika wielkookiego. Koszenie łąk przylegających do lasu zostało odnotowane w dwóch przypadkach i w jednym (Gnilec), z uwagi na intensywny charakter i termin przypadający na pojaw gatunku, zostało uznane za oddziaływanie negatywne. W poprzednim badaniu (2013) większość oddziaływań miało związek z gospodarką leśną.

2. Przewidywane zagrożenia

Najczęściej wymieniane przewidywane zagrożenia miały związek ze zmianami sukcesyjnymi oraz wycinką lasu. W przypadku 5 z 13 badanych stanowisk uznano, że nie ma żadnych zagrożeń. W 2013 r. większość podawanych zagrożeń dotyczyło gospodarki leśnej.

3. STOSOWANE NA BADANYCH STANOWISKACH I ZALECANE DZIAŁANIA OCHRONNE DLA GATUNKU W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM

Na żadnym stanowisku nie są prowadzone specyficzne działania, których celem byłaby ochrona osadnika wielkookiego, choć w przypadku trzech stanowisk znajdujących się w rezerwach (Jesionowe Góry, Rez. Podcerkwa i Rez. Woronicza) gatunek został uwzględniony w planach ochrony. Trzeba jednak zauważyć, że brak wiedzy odnośnie preferencji siedliskowych gatunku w północnej części zasięgu występowania utrudnia wypracowanie odpowiednich rekomendacji. Jedynymi specyficznymi zaproponowanymi działaniami było zaniechanie koszenia poboczy drogi (Gązwa) oraz odkrzaczanie i poszerzanie drogi, a także utrzymywanie otwartego charakteru poletka łowieckiego (Podcerkwa). Z kolei w południowej Polsce eksperci uznawali niejednokrotnie, że aktualna sytuacja wydaje się być dobra i nie wymaga podejmowania działań

ochronnych. Reasumując, wydaje się, że priorytetowymi działaniami powinny być badania mające na celu lepsze poznanie ekologii gatunku i jego rozmieszczenia w skali całych kompleksów leśnych.

Autor sprawozdania: **Marcin Sielezniew**